Republica Moldova
mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3

Dosarul nr. 3-3040/2023

H O T Ă R Â R E

în numele Legii

Dispozitivul hotărârii judecătorești a fost pronunțat în ședința de judecată desfășurată în data de 15 aprilie 2025, în Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3.

În conformitate cu art. 226 alin. (2) Cod administrativ, deoarece participanții la proces au depus cerere de apel, **hotărârea este întocmită integral în termen de 45 de zile lucrătoare** calculate începând cu data apelului și nemijlocit data recepționării materialelor cauzei.

15 aprilie 2025 mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău
sediul Rîșcani

În conformitate cu art. 46 alin. (1) CPC, instanța de judecată
specializată pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ:
Președintele ședinței, judecător, Bolocan Elena,
Grefier, Negru Elena,

Cu participarea:
Reprezentantului reclamantului, avocatul Corjan Angela, și a terțului notar Pistruga Vitalii
Reprezentantului autorității publice pârâte, Negură Svetlana,
În lipsa terțului Frunza Aureliu, fiind respectată procedura legală de citare a participanților la proces, participanții la proces fiind conștienți de drepturile și obligațiile sale procedurale, înaintea pronunțării pe fond având posibilitatea de a-și expune punctul de vedere verbal și/sau scris în conformitate cu art. 38, 218 Cod administrativ al RM,

Examinând în **ședință publică în limba de stat în procedura contenciosului administrativ în limitele controlului judecătoresc – acțiunea în contencios administrativ** înaintată de Frunza Iurii împotriva Instituției Publice „Cadastrul Bunurilor Imobile”, care s-a subrogat de drept în drepturile și obligațiile procedurale ale Agenției Servicii Publice Departamentul Cadastru, persoane terțe Frunza Aureliu și Pistruga Vitalii notar, anularea actului administrativ individual defavorabil și a deciziei de soluționare a cererii prealabile și obligarea autorității publice pârâte să emită act administrativ individual favorabil, –

C o n s t a t ă:

Acțiunea în contencios administrativ: În data de 24 octombrie 2023 Frunza Iurii s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune în contencios administrativ împotriva Agenției Servicii Publice – Departamentul Cadastru împotriva Instituției Publice „Cadastrul Bunurilor Imobile”, persoane terțe Frunza Aureliu și Pistruga Vitalii notar, privind anularea actului administrativ individual defavorabil și a deciziei de soluționare a cererii prealabile și obligarea autorității publice pârâte să emită act administrativ individual favorabil.

Argumentează că, la data 28.06.2023, Frunza Iurii a depus la Departamentul Cadastru a Agenției Servicii Publice o cerere de înregistrare a bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor, din ***** (nr. cadastral *****).

Prin Decizia din 07.08.2023, emisă de Agenția Servicii Publice, s-a respins cererea depusă de Frunza Iurii și s-a refuzat înregistrarea dreptului asupra bunului imobil menționat (anexa 1).

Nefiind de acord cu decizia precitată, la data de 05.09.2023, Frunza Iurii a depus cerere prealabilă împotriva Deciziei din 07.08.2023, emisă de Agenția Servicii Publice (anexa 2).

Prin Decizia Registratorului nr. 11/F/553/2023/145/2023 din 21.09.2023, emisă de Agenția Servicii Publice, s-a respins cererea prealabilă depusă de Frunza Iurii (anexa 3).

Astfel, reclamantul își exprimă dezacordul cu refuzul ASP de înregistrare a dreptului asupra bunului imobil și decizia la cererea prealabilă, considerându-le pasibile de anulare, cu obligarea ASP la emiterea actului administrativ individual favorabil, reieșind din considerentele ce urmează a fi expuse infra.

Invocă admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ, depusă în conformitate cu regulile prevăzute de lit. a) alin. (1) art. 209 din Codul administrativ și deoarece reclamantul poate revendica cu certitudine încălcarea, prin refuzurile ASP, a unui drept în sensul art. 17, și anume încălcarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil din ***** (nr. cadastral *****).

Indică asupra faptului că, în conformitate cu hotărîrea nr. 563 din 22.10.2004 a Comisiei municipale de privatizare a fondului de locuințe Chișinău, la privatizarea ap. ***** de pe *****, au participat: cet. Frunza Aureliu, cet. Frunza Efimia și cet. Frunza Andrei, fapt confirmat prin certificat seria TS nr. *****, eliberat la 27.02.2008 de Consiliul municipal Chișinău.

În temeiul hotărîrii nominalizate a fost încheiat contract de vînzare-cumpărare, transmitere-primire a locuinței în proprietate privată, autentificat la 30.11.2004 de notarul Nagacevschi Viorica, cu nr. 11255, înregistrat în registrul bunurilor imobile la 01.12.2004 cu nr. 60135/2004.

Ca urmare a actelor nominalizate în punctele de mai sus, în registrul bunurilor imobile a fost înregistrat dreptul de proprietate comună în devălmășie a cet. Frunza Aureliu, cet. Frunza Efimia și cet. Frunza Andrei asupra ap. ***** de pe ***** (nr. cadastral *****) (în continuare „apartamentul nr. *****”) (anexa 4).

La 23.02.2008 a decedat cet. Frunza Efimia. La notarul Pistriuga Vitalii a fost deschisă procedura succesorală (dosarul nr. *****).

Potrivit datelor certificatului de moștenitor eliberat unicului moștenitor în baza testamentului, eliberat la 21.06.2023 de notarul Pistriuga Vitalii, cu nr. 1-448, cet. Frunza Andrei a fost unicul moștenitor al patrimoniului succesoral rămas după decesul cet. Frunza Efimia, astfel, în patrimoniul succesoral al cet. Frunza Andrei intră, în întregime, patrimoniul succesoral rămas după decesul cet. Frunza Efimia, deoarece a acceptat moștenire, dar nu și-a legalizat drepturile sale succesorale. Despre existența acestei mențiuni este relatat și în decizia contestată (anexa 5).

La 23.07.2021 a decedat cet. Frunza Andrei. La notarul Pistriuga Vitalii a fost deschisă procedura succesorală (dosarul nr. *****).

Pe data de 21.06.2023, notarul Pistriuga Vitalii a eliberat certificat cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie, cu nr. 1-445 (moștenitorilor cet. Frunza Andrei), nr. 1-446 (moștenitorilor cet. Frunza Efimia) și nr. 1-447 (cet. Frunza Aureliu). Conform acestor certificate, a fost confirmat că cet. Frunza Efimia, cet. Frunza Andrei și cet. Frunza Aureliu aparține dreptul de proprietate asupra apartamentului nr. *****, cîte 1/3 cotă-parte ideală fiecăruia (anexa 6; 7; 8).

Potrivit datelor certificatului de moștenitor eliberat unicului moștenitor în baza testamentului, eliberat la 21.06.2023 de notarul Pistriuga Vitalii, cu nr. 1-448, cet. Frunza Iurii este unicul moștenitor al patrimoniului succesoral rămas după decesul cet. Frunza Andrei.

Avînd în vedere cele relatate mai sus și rezultate din certificatul de moștenitor nominalizat, în patrimoniul succesoral rămas după decesul cet. Frunza Andrei intră și patrimoniul succesoral rămas după decesul cet. Frunza Efimia, în întregime, astfel, reclamantul pretinde că a moștenit 2/3 cotă-parte ideală din dreptul de proprietate asupra apartamentului nr. *****.

Deținând toate actele necesare, la data de 28.09.2023, Frunza Iurii s-a adresat către IP ASP cu cerere de înregistrare a dreptului de proprietate.

Pe data de 07.08.2023, registratorul SCT Chișinău Secrieru Irina a emis decizia de refuz, care a fost contestată cu cerere prealabilă, în privința căreia la fel a fost emisă decizie de refuz (a se vedea anexa 1 și 3).

În privința moștenirii după decesul lui Frunza Efimia, dat fiind faptul că cet. Frunza Efimia a decedat pe data de 23.02.2008, față de cazul dat se aplică legislația care a existat la data decesului acesteia, adică la data de 23.02.2008. Această concluzie se bazează pe prevederile art. 96 alin. (2) din Legea nr. 246/2018 (citat în pct. 17) - în partea ce ține de norme care reglementează procedura notarială și pe prevederile art. 46 alin. (1) din Legea nr. 1125/2002, pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova: Dispozițiile cărții a patra din Codul civil în redacția introdusă prin Legea nr.133/2018 se aplică moștenirii persoanelor care au decedat la data de 1 martie 2019 sau după data respectivă.

Conform art. 96 alin. (2) din Legea nr. 246/2018, Succesiunilor deschise pînă la intrarea în vigoarea a prezentei legi se vor aplica reglementările legislației în vigoare la momentul deschiderii succesiunii.

În cazul moștenirilor succesive, conform legii aplicate față de cazul dat, certificatul de moștenitor urma a fi eliberat de către notarul care instrumenta procedura succesorală deschisă după moștenitorul decedat, dat fiind faptul că acesta a acceptat moștenirea rămasă, dar nu a reușit să-și legalizeze drepturile sale succesorale, cu alte cuvinte, nu a reușit să-și ridice certificat de moștenitor (competența notarială stabilită în art. 11 alin. (3) lit. b) din Legea cu privire la procedura succesorală nr. 246/2018: în exercitarea atribuțiilor ce îi revin, notarul are competență generală, cu următoarele excepții: ... b) în cazul moștenirilor succesive, moștenitorii pot alege pe oricare dintre notarii care desfășoară activitate pe teritoriul ultimului domiciliu al celui ce a lăsat moștenirea).

Rolul certificatului de moștenitor a fost cel de act juridic ce confirmă dreptul de proprietate. Drept urmare, doar un moștenitor viu a putut obține un act juridic ce confirmă dreptul de proprietate al acestuia.

Invocă inclusiv prevederile art. 1556 din Codul civil (în redacția la ziua decesului), conform cărora Persoanele recunoscute ca moștenitori pot cere notarului de la locul deschiderii succesiunii eliberarea certificatului de moștenitor. Respectiv, doar un moștenitor în viață este în stare să ceară de la notarul eliberarea certificatului de moștenitor. Moștenitorul moștenitorului decedat nu este moștenitorul primului defunct, respectiv, nu poate cere eliberarea certificatului de moștenitor, deoarece nu are această calitate.

Această poziție a găsit confirmare și în modele ale certificatelor notariale. Astfel, ad instrumentum, modelul 48 (Certificat de moștenitor legal în cazul decesului moștenitorului care a acceptat moștenirea, dar nu și-a legalizat drepturile succesorale), aprobat prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 394/29.09.2005, cu privire la aprobarea girurilor de autentificare și a certificatelor notariale, denotă că acest certificat de moștenitor urmează a fi eliberat la averea cetățeanului care a acceptat succesiunea, dar nu și-a legalizat drepturile succesorale. Și nu la averea primului defunct. Practica notarială a fost constantă în acest sens, nefiind eliberat nici un certificat de moștenitor la patrimoniul primului defunct. Deci, în situația juridică în cauză, legislația prevede că se eliberează certificatul de moștenitor după ultimul defunct (adică, în speță, după decesul cet. Frunza Andrei), nefiind prevăzut nici un model al certificatului de moștenitor care urmează a fi eliberat după decesul primului defunct (în speță, după decesul cet. Frunza Efimia) pe numele la al doilea defunct (moștenitorul primului defunct). Cu toate că registratorul ilegal și neîntemeiat solicită anume așa un certificat.

Drept consecință, eliberarea unui certificat de moștenitor pe numele moștenitorului decedat încalcă legislația aplicabilă nominalizată (inclusiv esența naturii juridice a moștenirii, care înseamnă transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate (cel ce a lăsat moștenirea) către succesorii săi (art. 1432 Cod civil, în redacția la ziua decesului), și nu către succesorii succesorului.

Momentul deschiderii succesiunii se consideră cel al decesului persoanei care a lăsat moștenirea sau data rămînerii definitive a hotărîrii judecătorești privind declararea morții iui (art. 1440 alin. (2) Cod civil, în redacția la ziua decesului). Astfel, inter alia, din această dată moștenitorii devin proprietari ai bunurilor succesorale (care au aparținut primului defunct), certificat de moștenitor fiind doar un act juridic declarativ de proprietate și nu constitutiv de proprietate, deoarece declară că dreptul de proprietate a devenit al moștenitorului din momentul deschiderii succesiunii și nu din momentul eliberării certificatului de moștenitor. Deci, în cazul moștenirii succesive, eliberarea certificatului de moștenitor pe patrimoniul primului defunct pe numele moștenitorului decedat nu va relata situația juridică reală și va încălca normele juridice citate și altele subsecvente, care ie dezvoltă.

Astfel, consideră că, în cazul moștenirii succesive, eliberarea oricărui certificat de moștenitor după primul defunct pe numele moștenitorului decedat sau pe numele moștenitorului decedat este contrară legii aplicabile.

Indică asupra faptului că, soluția juridică a cazului dat se regăsește și în art. *****/1 alin. (1) și alin. (3) din Legea cadastrului bunurilor imobile, nr. 1543/25.02.1998 (în redacția la data decesului), conform cărora: Dreptul de proprietate este valabil fără înregistrarea în registrul bunurilor imobile dacă provine

din succesiune, accesiune sau vînzare/transmitere silită ori este dobîndit prin efectul unui act normativ, prin expropriere sau în temeiul hotărîrii judecătorești ori actului executorului judecătoresc. Excepția dată se aplica și dreptului de proprietate confirmat de titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren eliberat la atribuirea gratuită a terenurilor.

Dacă dreptul de proprietate asupra bunului imobil a fost cedat succesiv prin modalitățile indicate în alin. (1), iar înscrieri în registrul bunurilor imobile nu s-au făcut, cea din urmă persoană în drept poate cere înscrierea dobîndirilor succesive odată cu înregistrarea dreptului său, prezentînd documentele originale ce dovedesc întregul șir al actelor juridice efectuate.

Drept consecință, cet. Frunza Andrei, fiind moștenitor la 1.0 cotă parte a patrimoniului succesoral rămas după decesul cet. Frunza Efimia, a devenit proprietar din momentul deschiderii moștenirii (adică la data de 23.02.2008), inclusiv asupra la 1/3 cota-parte ideală din dreptul de proprietate asupra apartamentului *****. Odată cu decesul său, cet. Frunza Andrei nu poate cere notarului eliberarea certificatului de moștenitor la bunurile succesorale moștenite după decesul cet. Frunza Efimia, cu toate că aceste bunuri îi aparțin cu drept de proprietate, chiar dacă nu sunt înregistrate în registrul bunurilor imobile (fiind exceptate de obligația de înregistrare obligatorie în registrul bunurilor imobile).

Dat fiind faptul că cet. Frunza Andrei a decedat pe data de 23.07.2021, față de cazul dat se aplică legislația care a existat la data decesului acesteia, adică la data de 23.07.2021. Cu alte cuvine, urmează a fi aplicat Codul civil în redacția la data de 23.07.2021, Legea privind procedura notarială, nr. 246/2018 și Ordinul Ministrului Justiției nr. 59/2019, cu privire la aprobarea modelelor girurilor notariale și ale certificatelor notariale.

Ordinul Ministrului Justiției nominalizat (nr. 59) nu conține vreun model al certificatului de moștenitor pentru cazul moștenirii succesive, spre deosebire de Ordinul Ministrului Justiției precedent (nr. 394). Această poziție a legiuitorului datorează faptului că, certificat de moștenitor nu mai poartă caracter de act juridic de proprietate, ci numai de cel, ce probează faptele juridice relevante pentru oformarea drepturilor succesorale, stabilite de către notarul în cadrul procedurii succesorale (pentru transmisiunea pentru cauză de moarte, universală, unitară și indivizibilă - art. 2163 din Cod Civil al RM).

În această ipoteză, notarul, care instrumentează procedura succesorală după decesul cet. Frunza Andrei, printre alte fapte juridice importante devoluțiunii succesorale, a putut identifica și faptul că patrimoniul succesoral rămas după decesul acesteia conține și alte mase patrimoniale/bunuri, care nu sunt formate pe numele moștenitorului decedat, ci aparțin altor persoane și a putut să le relateze în certificatul de moștenitor eliberat.

Această poziție este susținută și prin însăși prevederile Ordinului MJ nr. 59/2019 (a se vedea notă la modelul 1 din anexa nr. 2), care relatează că, în certificatul de moștenitor se înscriu mențiuni referitor la faptele și datele care au fost colectate în cadrul procedurii succesorale și au importanță pentru executarea certificatului. Aplicând această prevedere față de spețа examinată, reflectarea faptului că în patrimoniul succesoral al moștenitorului decedat intră și bunurile

succesorale rămase după predecesorul său indiscutabil va sprijini executarea acestui certificat și are importanță pentru această executare.

Indică asupra faptului că, deși art. 2542 alin. (3) din Codul civil stipulează: Lista bunurilor care intră în componența masei succesorale nu se include în certificatul de moștenitor, totuși Ministerul Justiției în Ordinul menționat în calitate de exemple ale mențiunilor în certificat de moștenitor indică și regimul juridic al bunurilor succesorale Potrivit informațiilor comunicate de moștenitori în perioada instrumentării procedurii succesorale, apartamentul (se indică datele imobilului) este proprietatea personală a defunctului/este proprietate comună cu soțul (numele și prenumele și IDNP (numărul) dacă este cunoscut),

Drept consecință, consideră că, nu există nicio normă juridică care ar fi fost încălcată în cazul în care faptele legate de moștenire succesivă să fie relatate în certificat de moștenitor eliberat după decesul moștenitorului decedat (în speță, după decesul cet. Frunza Andrei). Chiar și cadrul legal oferă notarului instrumentarul necesar pentru a atinge acest rezultat - art. 2547 din Codul civil (Investigația desfășurată de notar).

Conform art. 2557 alin. (5) din Codul civil, Certificatul (se are în vedere inclusiv certificat de moștenitor) constituie un titlu valabil pentru înregistrarea în registrul de publicitate corespunzător a drepturilor atestate de el.

Registratorul a emis decizia de refuz conducîndu-se de prevederile art. 33 alin. (1) lit. a) și lit. b/1) din Legea cadastrului bunurilor imobile, nr. 1543/1998, care prevăd următoarele: „înregistrarea drepturilor poate fi refuzată numai dacă: a) solicitantul nu a îndeplinit în termen cerințele stabilite la art. 32 alin. (4) b) lipsesc documentele pentru înregistrare;

În privința lit. a) - menționează că reclamantul Frunza Iurii nu a primit nici o decizie de prelungire a termenului de examinare a cererii, din care motiv nu a fost în stare s-o contest. În același timp, este de observat că în decizia contestată este relatat că: „la data de 12.07.2023 solicitantul Frunza Iurii a fost informat despre prelungirea cererii în legătură cu necesitatea solicitării unui aviz consultativ de la departamentul cadastru...". Deci, rezultă că decizia de prelungire a termenului nu conținea careva cerințe față de reclamant, ci a fost emisă pentru a obține un document intern. Astfel, invocarea acestui temei este neîntemeiată.

Ulterior, în decizia contestată, registratorul mai relatează că „fiind informat despre prezentarea certificatului de moștenitor solicitantul nu a îndeplinit în termen cerințele stabilite conform art. 32 alin. (4) Legea cadastrului bunurilor Imobile.

Susține că aceste alegații nu corespund adevărului, deoarece conform art. 32 alin. (4) din Legea cadastrului bunurilor imobile, Decizia argumentată privind prelungirea termenului de examinare a cererii se comunică în scris solicitantului împreună cu propunerea de înlocuire a documentelor sau de prezentare a unor documente suplimentare pentru înregistrarea drepturilor. Iar cum relatează registratorul însăși în decizia contestată a fost doar o singură decizie de prelungire în legătură cu necesitatea solicitării unui aviz consultativ de la departamentul cadastru și nu cu propunerea de înlocuire a documentului sau de prezentare a unor documente suplimentare. în același timp, despre o altă decizie de prelungire nu este

relatat nimic. Prin urmare, Frunza Iurii nu a primit nicio decizie de prelungire a termenului.

În privința lit. b1) - după cum este relatat mai sus, toate actele necesare pentru înregistrare conform legislației în vigoare au fost depus de Frunza Iurii. Astfel, registratorului au fost prezentate:

a) certificat de proprietate nr. 1-446 - care atestă că cet. Frunza Efimia a deținut cu drept de proprietate 1/3 cotă-parte ideală din apartamentul nr. *****;

b) certificat de proprietate nr. 1-445 - care atestă că cet. Frunza Andrei a deținut cu drept de proprietate 1/3 cotă-parte ideală din apartamentul nr. *****;

c) certificat de moștenitor nr. 1-448 - care atestă că Frunza Iurii, este unicul moștenitor al patrimoniului succesoral rămas după decesul cet. Frunza Andrei, iar în patrimoniul succesoral rămas după decesul cet. Frunza Andrei intră și patrimoniul succesoral rămas după decesul cet. Frunza Efimia.

Consideră că, în temeiul actelor nominalizate rezultă cert dreptul lui Frunza Iurii legal de a pretinde înregistrarea dreptului de proprietate asupra la 2/3 cotă-parte din dreptul de proprietate asupra apartamentului nr. *****.

În decizia contestată, registratorul confirmă faptul că toate aceste acte i-au fost prezentate, fiind anexate la cerere de înregistrare, iar conținutul acestora confirmă faptele relatate în prezenta cerere prealabilă.

Cu toate acestea, în decizia contestată registratorul relatează despre necesitatea prezentării unui oarecare certificat de moștenitor eliberat pe numele cet. Frunza Andrei după decesul soției cet. Frunza Efimia. însă, nici o normă legală expresă care obligă la prezentarea unui asemenea certificat de moștenitor nu este invocată. Consideră că, în temeiul normelor de drept reținute supra, nu este permis notarului eliberarea unui asemenea certificat de moștenitor, fapt confirmat și de către notarul Pistriuga Vitalii. Drept consecință, o asemenea solicitare nu are niciun suport legal.

Consideră că, prevederile art. 425, art. 428 din Codul civil și art. 37/1 din Legea cadastrului bunurilor imobile, invocate de registrator, de fapt neagă argumentele și concluziile registratorului.

Astfel, având în vedere analiza normelor de drept aplicabile, reclamantul susține că refuzurile registratorului din cadrul ASP, sunt ilegale și abuzive, cu depășirea dreptului discreționar de care beneficiază autoritatea publică, or acesta nu corespund prevederilor legale și nu întrunesc temeiurile de refuz în înregistrarea dreptului de proprietate.

În drept, în conformitate cu prevederile art. 38, 39, 40, 189, 191, 192, 195, 206, art. 224 alin. (1) lit. b) Cod administrativ al RM, reclamantul solicită: Anularea refuzului ASP de înregistrare a dreptului de proprietate a lui Frunza Iurii, exprimat prin Decizia din 07.08.2023, emisă de Registratorul Secrieriu Irina din cadrul Agenției Servicii Publice; Anularea deciziei cu de respingere a cereri prealabile depusă de Frunza Iurii, exprimată prin Decizia nr. 11/F/553/2023/145/2023 din 21.09.2023, emisă de registratorul Aliona Surchicin-Reu din cadrul Agenției Servicii Publice; Obligarea Agenției Servicii Publice (Departamentul cadastru) să emite o decizie de înregistrare a dreptului de proprietate a lui Frunza Iurii, asupra bunului imobil din ***** (nr. cadastral *****),

în baza cererii și actelor depuse la Departamentul cadastru a Agenției Servicii Publice la data de 28.06.2023.

<u>Referința autorității publice pârâte</u> Instituția Publică „Cadastrul Bunurilor Imobile", care s-a subrogat de drept în drepturile și obligațiile procedurale ale Agenției Servicii Publice Departamentul Cadastru:

În apărarea sa pârâtul a depus referință, solicitând respingerea ca neîntemeiată a acțiunii înaintate de către Frunza Iurii împotriva Instituției Publice „Cadastrul Bunurilor Imobile", care s-a subrogat de drept în drepturile și obligațiile procedurale ale Agenției Servicii Publice Departamentul Cadastru, persoane terțe Frunza Aureliu și Pistruga Vitalii notar, anularea actului administrativ individual defavorabil și a deciziei de soluționare a cererii prealabile și obligarea autorității publice pârâte să emită act administrativ individual favorabil. **(a se vedea f.d.58-61)**

<u>Referința terțului notarul Pistruga Vitalii</u>:

În apărarea sa terțul a depus referință, solicitând admiterea acțiunii înaintate de către Frunza Iurii împotriva Instituției Publice „Cadastrul Bunurilor Imobile", care s-a subrogat de drept în drepturile și obligațiile procedurale ale Agenției Servicii Publice Departamentul Cadastru, persoane terțe Frunza Aureliu și Pistruga Vitalii notar, anularea actului administrativ individual defavorabil și a deciziei de soluționare a cererii prealabile și obligarea autorității publice pârâte să emită act administrativ individual favorabil. **(a se vedea f.d.51-56)**

Terțul Frunza Aureliu, fiindu-i notificată acțiunea în contencios administrativ, în termenul rezonabil acordat nu și-a exercitat dreptul de a depune referință și probe în apărarea sa. **(a se vedea f. d.47, 94)**

Este întemeiat a reține că, respectând prevederile art. 22, 23 Cod administrativ, referințele autorității publice pârâte și referințele terțului au fost notificate participanților la proces, inclusiv prin intermediul reprezentanților împuterniciți, oferind posibilitatea legală de a-și expune opinia scrisă la acestea și de a se prezenta pentru explicații în cadrul dezbaterilor judiciare.***

<u>În cadrul dezbaterilor judiciare</u>, în temeiul art. 218 Cod administrativ al RM, art. art. 211, 213, și art. 233 Cod de procedură civilă al RM:

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului, avocatul Corjan Angela, a susținut în fapt și drept cererea de chemare în judecată, solicitând admiterea integrală a acțiunii în contencios administrativ în baza circumstanțelor de fapt și drept invocate în acțiune.

Reprezentantul autorității publice pârâte, Negură Svetlana, în ședința de judecată a solicitat respingerea acțiunii în contencios administrativ ca fiind neîntemeiată, în baza circumstanțelor de fapt și drept expuse în referință.

În ședința de judecată terțul, notarul Pistruga Vitalii, a susținut în fapt și drept cererea de chemare în judecată depusă de către Frunza Iurii, solicitând admiterea integrală a acțiunii în contencios administrativ în baza circumstanțelor de fapt și drept invocate în acțiune și referința depusă de terț.

Reclamantul, fiind reprezentat de avocatul împuternicit, și terțul Frunza Aureliu, fiind respectată procedura legală de citare, nu s-a prezentat în cadrul dezbaterilor judiciare.

În cadrul ședinței de judecată desfășurate până la deschiderea dezbaterilor judiciare, terțul Frunza Aureliu a indicat asupra faptului că este de acord cu acțiunea în contencios administrativ depusă de către Frunza Iurii, solicitând admiterea integrală.

Astfel, ținând cont de faptul că partea neprezentă în ședință de judecată a fost citată despre examinarea cauzei și a avut posibilitatea de a se apăra inclusiv de a se prezenta în ședință de judecată pentru a face explicații, instanța de judecată a dispus în temeiul art. 218 lit. c) și d) Cod administrativ, examinarea cauzei în lipsa acestora.

Admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ:

În fapt și în drept, obiectul acțiunii în contencios administrativ îl constituie acțiunea în contencios administrativ înaintată de Frunza Iurii împotriva Instituției Publice „Cadastrul Bunurilor Imobile”, care s-a subrogat de drept în drepturile și obligațiile procedurale ale Agenției Servicii Publice Departamentul Cadastru, persoane terțe Frunza Aureliu și Pistruga Vitalii notar, privind anularea actului administrativ individual defavorabil prin care a fost respinsă cererea și a deciziei de soluționare a cererii prealabile și obligarea autorității publice pârâte să emită act administrativ individual favorabil, **care constituie acțiune în anulare calificată în temeiul art. 17, 20, 39 și art. 206 alin. (1) lit. b) Cod administrativ al RM.**

În drept, instanța de judecată reține că, în temeiul art. 17 din Codul administrativ, **drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă**, iar în temeiul art. 20 Cod administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Prevederi care se aplică prin coroborare cu art. 39 Cod administrativ, în temeiul cărora, controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit, respectiv orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Astfel, în temeiul art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, **orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.** O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când **autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.**

În temeiul art. 206 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare); c) impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune (acțiune în realizare); d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ).

Acțiunea în constatare prezumă existența unui interes îndreptățit pentru constatarea solicitată. Acțiunea în constatare nu poate fi înaintată dacă reclamantul își poate sau și-ar putea revendica drepturile printr-o altă acțiune prevăzută la alin. (1), cu excepția situației când se urmărește constatarea nulității unui act administrativ individual sau normativ.

În temeiul art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

În temeiul art. 207 alin. (2) din Codul administrativ, acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când: a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; b) există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; c) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept;

d) acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209; e) reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17; f) nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 208 CA – procedura prealabilă; g) acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens;

h) cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată.

În temeiul art. 209 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. Prevederile art.165 alin. (1) referitoare la nesoluționarea în termen se aplică corespunzător.

Dacă informația cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conține în actul administrativ individual sau în decizia cu privire la cererea prealabilă ori este indicată incorect, înaintarea acțiunii în contencios administrativ se admite în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ sau a deciziei cu privire la cererea prealabilă.

Astfel, analizând materialele dosarului judiciar prin coroborare cu materialele dosarului administrativ, respectiv argumentele participanților la proces, având în vedere faptul că, în prezenta cauză părțile nu au invocat, precum nici nu au probat prin probe pertinente că ar exista o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept, că ar exista o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri

de drept, că între părți s-a încheiat o tranzacție de împăcare sau că, la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept, –

Nu sunt temeiuri de a considera că acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209 din Codul administrativ, a fost respectată procedura prealabilă de adresare în instanța de judecată, acțiunea a fost semnată și depusă în ordinea prevăzută de Lege, iar reclamantul poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17 din Codul administrativ, –

Instanța de judecată ajunge la concluzia că, acțiunea în contencios administrativ întrunește condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contencios administrativ și respectiv, instanța de judecată este obligată să examineze în fond, să verifice legalitatea și temeinicia actului administrativ prin controlul judecătoresc al activității administrative desfășurate în privința destinatarului actului administrativ individual defavorabil.

Aprecierea instanței de judecată cu privire la **fondul acțiunii în contencios administrativ:** Audiind explicațiile participanților la proces, examinând circumstanțele de fapt și drept invocate prin prisma probelor pertinente și concludente administrate în proces, instanța de judecată ajunge la concluzia **că este legal și întemeiat să respingă ca fiind neîntemeiată acțiunea în contencios administrativ**, având în vedere argumentele reținute *infra.*

Obiectul juridic al acțiunii în contencios administrativ îl constituie cererea de chemare în judecată înaintată de Frunza Iurii împotriva Instituției Publice „Cadastrul Bunurilor Imobile", care s-a subrogat de drept în drepturile și obligațiile procedurale ale Agenției Servicii Publice Departamentul Cadastru, persoane terțe Frunza Aureliu și Pistruga Vitalii notar, privind:

Anularea refuzului ASP de înregistrare a dreptului de proprietate a lui Frunza Iurii, exprimat prin Decizia din 07.08.2023, emisă de Registratorul Secrieriu Irina din cadrul Agenției Servicii Publice;

Anularea deciziei cu de respingere a cereri prealabile depusă de Frunza Iurii, exprimată prin Decizia nr. 11/F/553/2023/145/2023 din 21.09.2023, emisă de registratorul Aliona Surchicin-Reu din cadrul Agenției Servicii Publice;

Obligarea Agenției Servicii Publice (Departamentul cadastru) să emite o decizie de înregistrare a dreptului de proprietate a lui Frunza Iurii, asupra bunului imobil din ***** (nr. cadastral *****), în baza cererii și actelor depuse la Departamentul cadastru a Agenției Servicii Publice la data de 28.06.2023, **care constituie acțiune în obligare.**

În drept, în temeiul art. 277 – 278 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționare în termen legal a unei cereri se poate adresa instanței judecătorești competente pentru anularea actului, repunerea în drept și repararea prejudiciului.

Acțiunile în contenciosul administrativ se examinează de instanțele judecătorești respective conform normelor generale ale prezentului cod, cu excepțiile și completările stabilite de legislația contenciosului administrativ.

În temeiul art. 195 Cod administrativ al RM, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod.

Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu exceptia art. 169–171.

În temeiul art. 224 alin. (1) din Codul administrativ, examinînd acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărîri: a) în baza unei acțiuni în contestare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual, precum și o eventuală decizie de soluționare a cererii prealabile, dacă acestea sînt ilegale și prin ele reclamantul este vătămat în drepturile sale;

b) în baza unei acțiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă și obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emitere a actului este întemeiată; c) în baza unei acțiuni în realizare, obligă la acțiune, tolerare sau inacțiune, dacă o astfel de pretenție a reclamantului este întemeiată; d) în baza unei acțiuni în constatare, constată existența sau inexistența unui raport juridic ori nulitatea unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ, dacă raportul juridic există sau, respectiv, nu există ori actul administrativ individual sau contractul administrativ este nul; e) în baza unei acțiuni de control normativ, anulează în tot sau în parte actul administrativ normativ, dacă acesta este ilegal, sau constată nulitatea acestuia, dacă acesta este nul;

f) respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sînt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărîri prevăzute la lit. a)–e).

În temeiul art. 225 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) și-a exercitat dreptul discreționar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar; d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

În temeiul art.225 alin.(4) din Codul administrativ, alte limitări ale examinării judiciare în cauzele de contencios administrativ sînt reglementate expres prin legi speciale.

În fapt, apreciind obiectiv explicațiile participanților la proces prin coroborare cu înscrisurile care constituie parte integrantă a dosarului administrativ și a dosarului judiciar, pertinente și concludente pentru judecarea completă și obiectivă a cauzei, **aplicând prevederile art. art. 85 – 93 Cod administrativ al RM, și prevederile art. art. 117 – 122, art. 130 Cod de procedură civilă care se aplică suplimentar în temeiul art. 195 Cod administrativ al RM**, instanța de judecată constată următoarele circumstanțele de fapt:

În data de 28 iunie 2023 Frunza Iurii a depus la Departamentul Cadastru a Agenției Servicii Publice o cerere de înregistrare a bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor, din ***** (nr. cadastral *****).

Prin Decizia din 07.08.2023, emisă de Agenția Servicii Publice, s-a respins cererea depusă de Frunza Iurii și s-a refuzat înregistrarea dreptului asupra bunului imobil menționat (anexa 1).

Nefiind de acord cu decizia autorității publice, la data de 05.09.2023, Frunza Iurii a depus cerere prealabilă împotriva Deciziei din 07.08.2023, emisă de Agenția Servicii Publice (anexa 2).

Prin Decizia Registratorului nr. 11/F/553/2023/145/2023 din 21.09.2023, emisă de Agenția Servicii Publice, s-a respins cererea prealabilă depusă de Frunza Iurii (anexa 3).

În esență, se constată că, în conformitate cu hotărîrea nr. 563 din 22.10.2004 a Comisiei municipale de privatizare a fondului de locuințe Chișinău, la privatizarea ap. ***** de pe *****, au participat: cet. Frunza Aureliu, cet. Frunza Efimia și cet. Frunza Andrei, fapt confirmat prin certificat seria TS nr. *****, eliberat la 27.02.2008 de Consiliul municipal Chișinău.

Este întemeiat a reține că, Frunza Iurii, în cadrul procedurii administrative desfășurate, la cerere depuse în data de 28.09.2023, a prezentat autorității publice pârâte înscrisurile în baza cărora a solicitat înregistrarea dreptului de proprietate, după cum urmează:

În temeiul hotărîrii nominalizate a fost încheiat contract de vînzare-cumpărare, transmitere-primire a locuinței în proprietate privată, autentificat la 30.11.2004 de notarul Nagacevschi Viorica, cu nr. 11255, înregistrat în registrul bunurilor imobile la 01.12.2004 cu nr. 60135/2004.

Potrivit datelor din registrul bunurilor imobile, se constată că, în privința bunului imobil - ap. ***** de pe ***** (nr. cadastral *****), a fost înregistrat dreptul de proprietate comună în devălmășie a cet. Frunza Aureliu, cet. Frunza Efimia și cet. Frunza Andrei.

La 23.02.2008 **a decedat cet. Frunza Efimia,** context în care, la notarul Pistriuga Vitalii, a fost deschisă procedura succesorală (dosarul nr. *****).

Potrivit datelor certificatului de moștenitor eliberat unicului moștenitor în baza testamentului, eliberat la 21.06.2023 de notarul Pistriuga Vitalii, cu nr. 1-448, cet**. Frunza Andrei a fost unicul moștenitor al patrimoniului succesoral rămas după decesul cet. Frunza Efimia**, astfel, în patrimoniul succesoral al cet. Frunza Andrei intră, în întregime, patrimoniul succesoral rămas după decesul cet. Frunza Efimia, deoarece a acceptat moștenire, dar nu și-a legalizat drepturile sale succesorale.

La 23.07.2021 **a decedat cet. Frunza Andrei**, context în care, la notarul Pistriuga Vitalii, a fost deschisă procedura succesorală (dosarul nr. *****).

Pe data de 21.06.2023, notarul Pistriuga Vitalii a eliberat certificat cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie, cu nr. 1-445 (moștenitorilor cet. Frunza Andrei), nr. 1-446 (moștenitorilor cet. Frunza Efimia) și nr. 1-447 (cet. Frunza Aureliu). Conform acestor certificate, a fost confirmat că cet. Frunza Efimia, cet. Frunza Andrei și cet. Frunza Aureliu aparține dreptul de proprietate asupra apartamentului nr. *****, cîte 1/3 cotă-parte ideală fiecăruia (anexa 6; 7; 8).

Potrivit datelor certificatului de moștenitor eliberat unicului moștenitor în baza testamentului, eliberat la 21.06.2023 de notarul Pistriuga Vitalii, cu nr. 1-448, cet. **Frunza Iurii este unicul moștenitor al patrimoniului succesoral rămas după decesul cet. Frunza Andrei**.

În baza acestor înscrisuri *reclamantul consideră că, în patrimoniul succesoral rămas după decesul cet. Frunza Andrei intră și patrimoniul succesoral rămas după decesul cet. Frunza Efimia,* în întregime**, respectiv pretinde că a moștenit 2/3 cotă-parte ideală din dreptul de proprietate asupra apartamentului nr. *****.**

În continuare, se constată că, examinând cererea depusă de Frunza Iurii la data de 28.06.2023, nr. 0100/23/77775, prin care acesta a solicitat înregistrarea dreptului de proprietate asupra 1/3 (una treime) cotă-parte ideală din apartamentul nr. *****, cu nr. cadastral ***** din *****, registratorul, în limita competențelor prevăzute la art. 12 alin. (8) lit. b) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25.02.1998, prin Decizia a decis refuzul înregistrării dreptului de proprietate asupra bunului imobil din 07.08.2023, întemeiată pe art. 33 alin. (1) lit. a), b1) din Legea cadastrului bunurilor imobile.

Registratorul organului cadastral teritorial, potrivit atribuțiilor stabilite în art. 12 alin. (8) lit. b) din Legea cadastrului bunurilor imobile, are competența de a decide, în modul stabilit, asupra efectuării sau modificării înscrierii în registrul bunurilor imobile ori refuză efectuarea sau modificarea înscrierii respective.

În această privință, la examinarea informației din cadastrul bunurilor imobil, registratorul a constatat că încăperea izolată cu nr. cadastral ***** și dreptul de proprietate comună în devălmășie a participanților la privatizare - cet. Frunza Andrei, Frunza Efimia și Frunza Aureliu au fost înregistrate primar în registrul bunurilor imobile în anul 2004, în temeiul Contractului de vânzare-cumpărare, transmitere-primire a locuinței în proprietate privată nr. 11255 din 30.11.2004 și Extrasului din hotărârea comisiei de privatizare nr. 563 din 22.10.2004.

În data de 21.06.2023, ca rezultat al perfectării actelor de moștenire, s-a eliberat Certificatul de moștenitor nr. 1-448 din 21.06.2023, Certificatul cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei - părți din proprietatea comună în devălmășie în cazul decesului unuia dintre coproprietari nr. 1-446, 1-445 și 1-447 din 21.06.2023, prin care se atestă că cet. Frunza Andrei (decedat la data de 23.07.2021), cet. Frunza Efimia (decedată la data de 23.02.2008) și cet. Frunza Aureliu le aparține dreptul de proprietate la câte 1/3 cotă-parte fiecăruia din dreptul de proprietate comună în devălmășie asupra apartamentului sus-menționat.

În Certificatul de moștenitor nr. 1-448 din 21.06.2023, eliberat pe numele reclamantului, la întreg patrimoniu succesoral rămas după decesul cet. **Frunza Andrei, există mențiunea că „defunctul a acceptat moștenirea rămasă după decesul soției sale, cet. Frunza Efimia, însă nu și-a legalizat drepturile sale succesorale** (dosarul succesoral ***** deschis de notarul Pistruga Vitalii).

Autoritatea publică a reținut că, potrivit prevederilor art. art. 26, 28, 29 Legea cadastrului bunurilor imobile, în Registrul bunurilor imobile se înregistrează bunurile imobile și drepturile asupra lor în temeiul actelor ce confirmă drepturile.

În același timp, registratorul a reținut că, potrivit art. ***** și art. *****/1 din Legea cadastrului bunurilor imobile, consecințele juridice ale înregistrării apar după efectuarea înscrierii despre drepturile asupra bunului imobil în registrul bunurilor imobile. După efectuarea înscrierii în registrul bunurilor imobile, data autentică a înregistrării este data primirii cererii de înregistrare, care trebuie să fie

inclusă în condica de cereri. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale se constituie și se transmit fără înregistrare în registrul bunurilor imobile în temeiul moștenirii, dizolvării persoanei juridice, care era titular al dreptului înregistrat, accesiunii naturale, vânzării/transmiterii silite, exproprierii pentru cauză de utilitate publică, hotărârii judecătorești sau dacă aceste drepturi sunt dobândite prin efectul unui act normativ. **Dacă dreptul înregistrat a fost dobândit succesiv prin modalitățile indicate în alin. (1), iar înscrieri în registrul bunurilor imobile nu s-au făcut, cea din urmă persoană în drept poate cere înregistrarea dreptului său, prezentând documentele originale care dovedesc întregul șir al actelor juridice efectuate.**

Potrivit pct. 136/56 din Instrucțiunea cu privire la înregistrarea bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor, aprobată prin Ordinul Agenției Relații Funciare și Cadastru nr. 112/2005, dacă moștenitorul prezintă documente ce atestă că dreptul de proprietate al decedatului a fost dobândit și este valabil fără înregistrare în conformitate cu excepțiile din art.37/1 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998 și art. 425 alin. (1) din Codul civil (ex: dacă dreptul se constituie sau se transmite în temeiul moștenirii, vânzării silite, hotărârii judecătorești, titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberat la atribuirea gratuită a terenurilor, ori dacă este dobândit prin efectul unui act normativ). Pentru înregistrarea dreptului în temeiul certificatului de moștenitor, se va solicita prezentarea documentelor ce atestă dreptul de proprietate al decedatului pentru ca documentele să fie înscrise în Registru împreună cu certificatul de moștenitor.

Astfel, autoritatea publică pârâtă a concluzionat asupra faptului că, atât Legea cadastrului bunurilor imobile cât și Instrucțiunea cu privire la înregistrarea bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor prevăd ca odată cu prezentarea certificatului de moștenitor, eliberat în cadrul procedurilor deschise după 01.03.2019 și prezentarea documentelor ce confirmă dreptul decedatului al cărei moștenitor e persoana ce solicită serviciul de înregistrare a dreptului în Registrul bunurilor imobile, or, în cazul decesului unei persoane, masa succesorală a acesteia se preia de către moștenitori prin intermediul unei proceduri succesorale care se finalizează cu emiterea, de către notar, a unui certificat de moștenitor.

Prin urmare, analizând argumentele expuse de partea reclamantă în cererea de chemare în judecată, în raport cu circumstanțele de fapt ale cauzei și cadrul legal aplicabil și nemijlocit concluziile autorității publice pârâte, instanța de contencios administrativ conchide, că activitatea administrativă efectuată de autoritatea publică pârâtă este una legală și întemeiată, fiind efectuată în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare la data emiterii actului administrativ individual defavorabil.

În circumstanțele cauzei, se constată că lipsește actul de proprietate care să ateste dreptul de proprietate al decedatului Frunză Andrei al cărei moștenitor este Frunză Iurii asupra 1/3 (una treime) cotă-parte din apartament, or nu a fost prezentat Certificatul de moștenitor eliberat pe numele decedatului Frunza Andrei care să confirme dreptul de proprietate asupra 1/3 (una treime) cotă-parte din apartament, moștenită după decesul cet. Frunza Efimia.

Or, capacitatea succesorală, cercul de moștenitori, locul deschiderii moștenirii se stabilesc raportat la data deschiderii moștenirii, la caz data decesului Frunza Efimia) și nu la data eliberării Certificatului de moștenitor.

La fel, registratorul a luat act de faptul că moștenitorul decedat Frunza Andrei a acceptat moștenirea (însemnare regăsită chiar în Certificatul de moștenitor nr. 1-448 din 21.06.2023), respectiv actul de proprietate este Certificatul de moștenitor ceea rezultă și din prevederile art. 46 alin. (1) din Legea Nr. 1125 din 13-06-2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, în temeiul cărora, dispozițiile cărții a patra din Codul civil în redacția introdusă prin Legea nr. 133/2018 se aplică moștenirii persoanelor care au decedat la data de 1 martie 2019 sau după data respectivă.

Prin urmare, deoarece, pentru decedatul Frunza Andrei, documentul ce confirmă dreptul de proprietate asupra averii moștenite este Certificatul de moștenitor cu indicarea bunurilor concrete ce au fost moștenite, pe numele decedatului Frunza Andrei, după decesul decedatei Frunza Efimia potrivit legislației de până la 01.03.2019, instanța de judecată constată caracterul legal și întemeiat al Deciziei registratorului Serviciului cadastral teritorial Chișinău din data de 07.08.2023 și a Deciziei registratorului din cadrul Agenției Servicii Publice nr. 11/F/553/2023/145/2023 din 21.09.2023, prin care a fost respinsă cererea solicitantului Frunza Iurii.

Astfel, deoarece instanța nu a constatat admiterea de încălcări la emiterea actelor administrative de soluționare a cererii inițiale și cererii prealabile, legalitatea acestora nefiind pusă la îndoială de către instanța de judecată, temeinicia acestora nefiind combătută prin probe pertinente și concludente de către reclamant, ajunge la concluzia că circumstanțele respective constituie temei de respingere a cererii de chemare în judecată depuse de Frunza Iurii ca fiind neîntemeiată.

Instanța de judecată concluzionează că încălcările revendicate prin prezenta acțiune, nu își găsesc confirmare prin prisma cadrului normativ în vigoare la data desfășurării activității administrative, **iar argumentele părții reclamante în acest sens sunt întemeiate pe interpretarea eronată a normelor de drept material și pe argumente neprobate**, în contextul în care atât materialele dosarului administrativ, cât și cele ale dosarului judiciar confirmă existența temeiului legal pentru respingerea cererii solicitantului.

La fel, instanța de judecată consideră întemeiat să rețină că, deciziile autorității publice prin care a respins solicitările reclamantului și cererea prealabilă corespund cerințelor de formă, conținut, concluziile autorității fiind legale și întemeiate. Or, în *esență, un act administrativ legal și întemeiat în fond nu poate fi anulat din motive formale.* Or, în conformitate cu prevederile art. 118 alin. (1) și alin. (2) din Codul administrativ, **motivarea este operațiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual**. **<u>În motivare se indică temeiurile esențiale de drept și de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa</u>**. Din motivarea deciziilor discreționare trebuie să poată fi recunoscute și punctele de vedere din care autoritatea publică a reieșit la exercitarea dreptului discreţionar. Motivarea trebuie să se refere și la argumentele expuse în cadrul audierii. **<u>Motivarea completă</u>** a unui act administrativ individual cuprinde: a) **motivarea în drept** – temeiul legal pentru

emiterea actului administrativ, inclusiv formele procedurale obligatorii pe care se bazează actul; b) **motivarea în fapt** – oportunitatea emiterii actului administrativ, inclusiv modul de exercitare a dreptului discreționar, dacă este cazul; c) **în cazul actelor administrative defavorabile – o descriere succintă a procedurii administrative care a stat la baza emiterii actului**: investigații, probe, audieri, opinii ale participanților contrare conținutului final al actului etc **– condiții de formă și conținut care au fost respectate de autoritatea publică pârâtă.**

Astfel, deoarece circumstanţele importante pentru procedura administrativă desfăşurată, au fost constatate şi elucidate pe deplin, sunt dovedite cu probe veridice şi suficiente, concluziile autorității publice nu sunt în contradicţie cu acestea, iar la emiterea actelor administrative și a deciziei de examinare a cererii prealabile autoritatea publică a aplicat corect normele de drept material, instanța de judecată ajunge la concluzia că actele administrative contestate sunt legale în fond, respectiv nu pot fi anulate din motive formale.

Având în vedere faptul că instanța de judecată s-a expus asupra argumentelor de principiu invocate de partea reclamantă, în rest, instanţa de judecată respinge argumentele reclamantului, reprezentantului reclamantului și consideră că nu este necesar să răspundă la fiecare în parte, acestea fiind vădit neîntemeiate şi inadmisibile, ori, în sensul jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, articolul 6 § 1 din Convenţia Europeană pentru apărarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului obligă, inter alia, instanţele naţionale să examineze adecvat declarațiile, argumentele şi probele, cu toate acestea, deşi articolul 6 § 1 al Convenției obligă instanţele să-și motiveze deciziile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând instanțelor să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument (a se vedea Van de Hurk v. the Netherlands, 19 aprilie 1994, §§ 59 și 61, Series A nr. 288, și Burg v. France (dec.), nr. 34763/02, ECHR 2003-II).

Întinderea obligaţiei de a-și motiva deciziile poate varia în conformitate cu natura deciziei şi trebuie determinată în lumina circumstanţelor cauzei (a se vedea Ruiz Torija v. Spain și Hiro Balani v. Spain, 9 decembrie 1994, Series A nr. 303-A și 303-B, § 29 și, respectiv, § 27; și Helle v. Finland, 19 decembrie 1997, § 55, Reports of Judgments and Decisions 1997-VIII, inclusiv hotărârea Curţii Europene a Drepturilor Omului pronunţată în pricina Fomin v. Moldova, nr. 36755/06, § 31, 11 octombrie 2011).

În concluzie, **ținând cont de circumstanțele constatate și normele de drept reținute supra, întru respectarea principiului legalității procesului judiciar și respectiv, al dreptului la un proces echitabil, cu respectarea limitelor controlului judecătoresc,** deoarece actele administrative prin care a fost respinsă cererea solicitantului și cererea prealabilă sunt legale și întemeiate în fond și prin acestea reclamantul nu este vătămat în drepturile sale, **instanța de judecată ajunge la concluzia să respingă ca fiind neîntemeiată acțiunea în contencios administrativ** înaintată de Frunza Iurii împotriva Instituției Publice „Cadastrul Bunurilor Imobile”, care s-a subrogat de drept în drepturile și obligațiile procedurale ale Agenției Servicii Publice Departamentul Cadastru, persoane terțe Frunza Aureliu și Pistruga Vitalii notar, anularea actului administrativ individual defavorabil și a deciziei de soluționare a cererii prealabile și obligarea autorității publice pârâte să emită act administrativ individual favorabil – **deoarece nu sînt îndeplinite**

condițiile de adoptare a unei hotărîri prevăzute la art. 224 alin. (1) lit. b) Cod administrativ al RM.

Compensarea cheltuielilor de judecată:

În temeiul art.94 alin.(1) Cod de procedură civilă al RM, aplicabil prin prisma art. 195 Cod administrativ, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părţii care a avut câştig de cauză cheltuielile de judecată, context în care, deoarece acțiunea în contencios administrativ se respinge, se constată că, la cererea reclamantului, nu există temei de compensare a cheltuielilor de judecată.

Partea dispozitivă: În conformitate cu prevederile art. art. 236, art. 238 – 241, art. art. 277 – 278 Cod de procedură civilă al Republicii Moldova, art. 224 alin. (1) lit. f), art. 225, 226 și art. 232 Cod administrativ al Republicii Moldova**,** în urma deliberării, instanța de judecată, –

H o t ă r ă ș t e:

A **respinge ca fiind neîntemeiată acțiunea în contencios administrativ –** înaintată de Frunza Iurii împotriva Instituției Publice „Cadastrul Bunurilor Imobile”, care s-a subrogat de drept în drepturile și obligațiile procedurale ale Agenției Servicii Publice Departamentul Cadastru, persoane terțe Frunza Aureliu și Pistruga Vitalii notar, anularea actului administrativ individual defavorabil și a deciziei de soluționare a cererii prealabile și obligarea autorității publice pârâte să emită act administrativ individual favorabil.

Se explică că, hotărârile în fond se motivează în scris în termen de 45 zile lucrătoare de la înregistrarea cererii de apel depuse în termen sau în termen de 45 zile lucrătoare de la depunerea unei cereri de motivare a hotărîrii. Cererea de motivare a hotărîrii se depune în termenul de decădere de 15 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărîrii, în temeiul art. 226 alin. (2) Cod administrativ al RM.

Hotărârea este cu drept de apel la Curtea de Apel Centru în termen de 30 de zile calculate de la data pronunțării dispozitivului, prin intermediul Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Președintele ședinței, judecător – Elena Bolocan

Copia corespunde originalului,
Judecător Elena Bolocan

Actul judecătoresc este public și poate fi accesat pe pagina web a instanței www.jc.instante.justice.md.